

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA = IMMERSIÓ A L'ENSENYAMENT

Joan Lladonet

pedagog i professor de Secundària

Que la revista PISSARRA arribàs al número 100, és i ha de ser un motiu d'orgull per a tots i totes les ensenyants que tenen com a meta millorar la qualitat de l'ensenyament i fer que l'aprenentatge de l'alumnat estigui arrelat en aquesta terra,

i que, naturalment, es faci en llengua catalana. La trajectòria de l'STEI és i ha estat la defensa de la cultura i de la llengua de les Illes, que és la catalana. Bona prova de tot el que he dit queda reflectit en aquestes 100 revistes.

Ara que bufen vents favorables per a la llengua i la cultura catalanes, és arribat el moment d'engegar un projecte que, d'una vegada per totes, aconseguixi que la llengua vehicular de l'ensenyament sigui la llengua catalana.

En aquests moments tenim una Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears i Pitiüses, on moltes de les persones que hi fan feina coneixen la problemàtica que pateix la llengua d'aquesta terra, i el seu perill clar de desaparició i substitució; on aquestes mateixes persones saben quina és la situació real de la llengua, i també quines són les solucions.

Però corren el perill d'arrossegat, segurament, l'estigma que els va posar l'anterior partit en el Govern, el PP, el de ser fonamentalistes i voler foragitar la llengua castellana de l'escola, i imposar el català com a llengua única de l'ensenyament.

Això fa i farà que hagin de ser molt prudents a l'hora de posar en marxa algunes determinacions inajornables. La prudència no hauria de ser la causa de la pèrdua del nord i dels objectius marcats durant més de vint-i-cinc anys.

No hi ha cap dubte que després d'uns set mesos de

Conselleria hauran tengut temps d'anar preparant projectes de totes castes. Dic tot això, perquè les persones que estam a primera fila, a les escoles i instituts, que hem d'intentar educar en un temps que de cada dia es posa més difícil, tenim la sensació que no s'ha canviat de Govern. Sabem que

...moltes de les persones que hi fan feina coneixen la problemàtica que pateix la llengua d'aquesta terra, i el seu perill clar de desaparició i substitució...

Govern, aquesta Conselleria destaca per la seva bona feina i per la bona gestió del seu conseller, Damià Pons. Fins ara ha resolt de la manera millor possible els problemes puntuals que han anat sorgint i esperam, i n'estam segurs, que dins la

això ha passat, tenim grans esperances posades en les persones que treballen en aquesta Conselleria, tenim grans expectatives, però ja fa molt de temps que estam aguantant sense respirar, tot esperant bones noves. Haurem de baixar dels

niguls, haurem de tornar a tocar amb els peus en terra i haurem de dir que tot segueix igual?

Serà impossible fer la política que necessitam en matèria lingüística dins un Govern tan divers?

Ens podem fiar dels partits d'àmbit estatal?

Què podem pensar d'un partit, el PSOE, el candidat del qual al Govern de l'Estat, va manifestar en el seu moment, que la llengua castellana al Principat està perseguida?

Com que avui no és possible fer una política rupturista, revolucionària, com que tot ha de continuar sense desviar-se massa del Centre, com que totes les coses segueixen quasi igual, ens haurem de pronunciar i recordar al Govern de les Illes Balears i Pitiüses i, especialment a la Conselleria d'Educació i Cultura que, en matèria de normalització lingüística, la nostra societat va desbocada cap a una substitució lingüística imparable. Que és hora de fer alguna cosa per la normalització. Que per cada

any que passi sense fer passes d'infant endavant, retrocedirem passes de gegant endarrere, fins arribar un moment que no siguem a temps de fer res.

Posarem uns quants

ment i es reparteixen, ens trobam que hem de fer i corregir els exàmens trimestrals, posar notes, fer les sessions d'avaluació, vacances de Nadal, etc. El trimestre següent comença el

Les pel·lícules en català per a adults...no ocupen, ni tan sols, el temps total d'una sala, és a dir, de les cinc projeccions possibles, només se'n fan tres en català...

exemples per veure que seguim amb una política massa continuïsta, i no sé si deu ser l'única possible:

- A finals de novembre, el professorat de les escoles i instituts som informats que han arribat al Centre els currículums de totes les àrees, perquè tot el professorat "democràticament" hi pugui dir la seva. Entre que es fan les adaptacions dels disquets als programes del ordinadors del Centre i s'imprimeixen les àrees per a cada departa-

dia 10 de gener, i resulta que dia 20 de gener s'han d'haver lliurat les esmenes del professorat, quan només hi ha hagut temps de fer una reunió de departament, la funció primordial de la qual és poder endegar el trimestre.

Al departament del Centre on faig feina, varem valorar que si diferents grups d'especialistes hi varen treballar més d'un any per elaborar-los, i si després la Universitat també ha tengut un altre any per dir-hi la seva d'una manera totalment professionalitzada, nosaltres, que treballem d'amateurs, pensam que necessitàvem com a mínim tot aquest curs fins al mes de juny, per fer les nostres esmenes després de dedicar-hi algun temps de les nostres reunions de departament. Per tant, no hi hem participat. Esperam que no es digui que s'ha fet cap tipus de consulta als ensenyants, perquè aquest sistema de fer consultes, ja el coneixíem.

- A nivell social, hem de dir que han augmentat el nombre de pel·lícules que es poden veure en català, però no aconsegim tenir-ne una sempre a les nostres cartelleres. Podria ser que fos perquè la gent no hi va, però s'haurà de cercar algun remei. En alguns moments n'hi ha hagudes tres al mateix temps a Mallorca: una, per al públic en general i una, per a infants a Palma; i una altra, a

LES NOSTRES BOTIGUES A:

PALMA	C/. Francesc Fiol i Joan, 10 Pça. Pere Garau, 20 C i D C/. Aragó, 17 C/. Blanquerna, 18
FELANITX	C/. des Convent, 37
MANACOR	Avda. Baix des Cos, 3
CALES DE MALLORCA	Centre Comercial
ALCÚDIA	Pça. Constitució, 10
CALA MILLOR	C/. Son Jordi, 4
SA COMA	Avda. Savines, 118

Manacor. Però, respecte de l'època en què el Consell Insular va començar a potenciar el cinema en català, hem tengut una pèrdua molt important. Les pel·lícules en català per a adults que s'han projectat fins ara, des que tenim Govern de Progrés, i que se solen projectar al Rívoli o al Chaplin, no ocupen, ni tan sols, el temps total d'una sala, és a dir, de les cinc projeccions possibles, només se'n fan tres en català; i aquella sala alterna aquesta pel·lícula amb una altra en castellà, que es projecta durant les altres dues sessions. En aquesta qüestió, hi hem perdut.

-Després de tot el rebombori que hi ha hagut amb les proves del borsí d'interins, hem sabut que a part de tots els problemes de contingut que han tengut aquestes proves, també ens han assegurat que se seguien fent en castellà. Tendrem funcionaris que no seran capaços d'usar el català per molt de temps.

-La Direcció General de Joventut del Govern de Progrés ha modificat les bases dels premis de creació literària que convoca anualment, en el sentit que les obres presentades a concurs, que en edicions anterior només podien esser escrites en català, ara també ho poden esser en castellà.

Però anem a l'arrel d'aquest article. Si hem de seguir amb una política un tant mimètica, i un altre tant continuïsta, hem de pensar que el Govern de Progrés també pensarà que a l'únic lloc on es pot obligar a fer alguna cosa en qüestió de llengua, és a les escoles. Ens consta que es volen fer moltes coses i a molts d'altres àmbits, però sempre de manera voluntària. Se'n varen cansar d'omplir-se la boca els successius Governos del PP, de dir que una llengua s'havia d'usar perquè se l'estimava i que no s'havien de fer cap casta d'imposicions. En tot cas, ja les farien a l'escola.

...,se'n pot dir analfabetisme de recaiguda, que ens arriba a tots, quan hem passat molt de temps sense practicar uns coneixements, i que tampoc no hem tengut gaire interès a mantenir.

I a l'escola va arribar el decret de mínims, que parla d'arribar a un 50% d'assignatures en català i a un 50% d'assignatures en castellà. Si tenim en compte que això va ser una idea del PP de Catalunya, quan el president era Alejo Vidal Quadras, que volia atacar l'arrel del sistema d'ensenyament que es feia allà, quant a l'ensenyament de català; just això ja ens pot alertar de quina pot esser l'efectivitat de la posada en marxa d'aquest decret. Ja he analitzat en algun altre article que l'efectivitat d'aquest decret cara a la normalització és escassa, perquè a part del marge d'anys per fer-lo efectiu i de les mesures extraordinàries per retardar-lo, cas de la manca de preparació del professorat, especialment a les concertades i suposant que una vegada s'han vençut totes aquestes barreres i tothom ja està legalment complint el decret, hi ha mil maneres de fer-lo ineficaç. Vegem-ne unes quantes:

- No es podrà complir el fet que algunes assignatures obligatòries en català, com les Ciències Naturals a Secundària, s'hi facin, si el professorat de l'àrea no en sap.

... la funció inspectora, que seria la que hauria de controlar això, es redueix a una funció burocràtica de revisió de papers, ...

- Si aquest professorat té l'obligació de tenir el certificat de capacitació de Secundària, molts el tendran, però com que el varen aconseguir fa una pila d'anys, i des de llavors ençà no han usat la llengua catalana d'una forma habitual, ja no estan capacitats per fer la seva assignatura en aquesta llengua. És el que sociolingüísticament, en aquest cas, i pedagògicament, en general, se'n pot dir *analfabetisme de recaiguda*, que ens arriba a tots, quan hem passat molt de temps sense practicar uns coneixements, i que tampoc no hem tengut gaire interès en mantenir.

- Hi haurà Centres, on es realitzaran les assignatures principals en castellà, i les que han tengut i no haurien de tenir menys importància, en català.

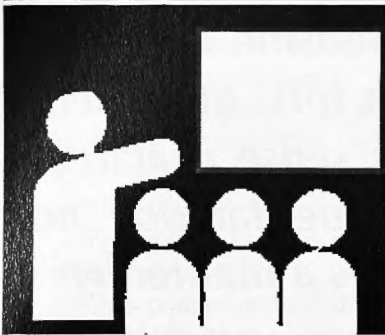
- D'altres hi faran les optatives que tenen menys hores de dedicació setmanal.

- Uns altres que interpretaran que fer una assignatura en català, significa que és el professorat l'únic que ha d'utilitzar aquesta llengua. El material pot estar en castellà, i els treballs i els exàmens també es poden fer en la llengua que l'alumnat vulgui, igualment que l'expressió oral. Es mesclen ous amb caragols i confonen la gimnàstica amb la magnèsia.

- Com és natural, una classe ambientada com hem explicat a l'apartat anterior acaba fins i tot fent canviar de llengua a gran part del professorat. I ja tenim una altra assignatura feta totalment en castellà.

- A d'altres llocs, confien que el compromís adquirit a la Programació General Anual o al Projecte Lingüístic no és

necessari complir-lo, i que després, dins la classe, podran fer el que vulguin. Com que els alumnes no protestaran!

- Un altre aspecte a ressaltar és que la funció inspectora, que seria la que hauria de controlar això, es redueix a una funció burocràtica de revisió de papers, que és allà on es pot escriure el que cadascú desitgi

- En tot cas, encara que el que es fes a la pràctica estigués d'acord amb el que diuen els papers, ja hem explicat que segons la manera que es faci, que no està especificat al decret, pot esser totalment inútil.

Què s'hauria de fer, doncs, davant tanta ineficàcia?

A. Analitzar la situació de l'ensenyament del català i del castellà a les Illes Balears i Pitiüses. Per això, s'hauria de fer el següent:

1r. Analitzar la situació de l'ensenyament i de l'ús del català i del castellà a l'alumnat i l'exalumnat als centres que fa més de 10 anys que fan tot l'ensenyament en català.

2n. Comprovar que els alumnes castellanoparlants que varen acudir a aquests centres estan totalment capacitats per relacionar-se i usar el català en els territoris dels Països Catalans, si els dóna la gana de fer-ho.

3r. Comprovar que els alumnes catalanoparlants segueixen usant freqüentment la llengua castellana, i que són capaços de relacionar-se i expressar-se en aquesta llengua amb els conciutadans castellanoparlants que no els entenen, sigui en el nostre territori, o

en els territoris de parla castellana.

4t. Analitzar la situació de l'ensenyament i l'ús del català i del castellà a l'alumnat i exalumnat dels centres que fan tot l'ensenyament en castellà, o que han fet alguns canvis recentment, segons el decret de mínims.

5è. Comprovar que els alumnes catalanoparlants usen amb molt poca freqüència la llengua catalana en les relacions internes del Centre i en les seves relacions socials. Que, en canvi, usen freqüentment la llengua castellana i la saben usar com a qualsevol territori espanyol.

6è. Comprovar que els alumnes castellanoparlants no usen ni saben usar la llengua catalana; per tant, que no queden capacitats per usar-la als territoris dels Països Catalans, si ho volguessin fer.

Amb tot això quedaria demostrat que no tan sols s'ha deixat de complir la Llei de Normalització Lingüística, sinó que també s'ha incomplert aquell famós decret, mal anomenat de bilingüisme, i que fins i tot, s'incompleix allò del qual se n'omplen la boca els que no tenen cap intenció que la llengua pròpia d'aquest territori es normalitzi, aquells que diuen que defensen el bilingüisme, però asimètric, dues llengües obligatòries per a uns i una llengua obligatòria per als altres.

B. Analitzar la situació de l'ensenyament del català i del castellà al Principat de Catalunya, que varen partir d'una Llei de Normalització Lingüística similar a la nostra i que la Llei del Català actual no ha modificat. I comprovar els aspectes següents:

1r. Que el model lingüístic escolar procura que no hi hagi separació de l'alumnat per raó de llengua, que es té opció preferent per la llengua pròpia, que és la socialment més dèbil i que han pretès convertir-la en la

llengua vehicular normal, cosa que tampoc no sempre s'ha aconseguit.

2n. Que allà tenen centres amb alumnat majoritàriament catalanoparlant, i que per tant són centres on es fa l'ensenyament majoritàriament en llengua catalana, que és la primera llengua.

3r. Que allà també hi ha centres amb alumnat majoritàriament no catalanoparlant i que es fa l'ensenyament majoritàriament en llengua catalana, que és la segona llengua. Aquests són els centres on es realitza el sistema d'ensenyament que anomenam immersió. Això permet, que els alumnes no catalanoparlants aprenguin una llengua que d'una altra manera no aprendrien, i, al mateix temps, s'aconsegueix mantenir una llengua amenaçada de desaparició.

4t. No tots els centres escolars del Principat segueixen el model d'ensenyament a través de la immersió, però sí que són moltíssims els que ho fan.

5è. Aquest model d'ensenyament majoritàriament en llengua catalana ha suposat que durant part de la dècada dels 80 i durant la dels 90, l'habilitat lingüística saber parlar en

...en aquests moments tenim un model de separació que s'ha anat generalitzant, malgrat no fos aquesta la intencionalitat de les lleis i decrets...

junció, és a dir, de no separació de l'alumnat per comunitats lingüístiques, a excepció de les escoles on es feien línies en una o altra llengua, i aquí el que es feia era seguir un model de separació, s'ha de dir que en realitat el model d'ensenyament que s'ha practicat no ha tingut èxit, més que en els pocs casos, en què el voluntarisme del professorat ha aconseguit posar en marxa

català, ha augmentat espectacularment en la població en edat escolar, mentre s'ha mantingut, si no ha disminuït, en la resta de la població.

Sobre el perill del que diuen els grups anticatalà, que generalitzar els grups d'immersió a zones o escoles de majoria no catalanoparlant, suposaria la pèrdua de la llengua castellana, s'ha de dir que diferents estudis que s'han fet i l'observació contínua que es pot fer a centres d'aquest tipus, tant a la Catalunya continental com a les Illes, és que després de més de deu anys d'ensenyament per immersió, es poden tipificar dos tipus de conductes: la dels catalanoparlants, que parlen en català en el seu propi grup i s'adrecen en castellà als grups de no catalanoparlants, i la dels no catalanoparlants, que parlen en castellà o en la seva llengua dins el seu grup, i que tots utilitzen la llengua castellana en parlar amb els catalanoparlants. Ambdós grups, però, s'adrecen en català al professorat. Això vol dir que no s'avança gaire, però que tots queden en condicions d'usar la llengua catalana.

D'altres estudis i la comprovació diària

indiquen que en els grups que han tingut l'ensenyament en castellà, o, fins i tot, unes quantes assignatures en català, si aquests centres tenen una majoria de no catalanoparlants, no se sent parlar en català en lloc, i, fins i tot molts de catalanoparlants s'adrecen en castellà al professorat.

Aquest fet, i el que no es tengui clar què significa fer una assignatura en català (en parlarem en un altre article), fa que el decret de mínims no tenguí futur i que no sigui útil per normalitzar la llengua catalana en els centres on realment fa falta.

I si en l'ensenyament de i en llengua catalana s'ha volgut seguir un model de con-

la immersió.

La realitat a les Illes Balears, és que en aquests moments tenim un model de separació que s'ha anat generalitzant, malgrat no fos aquesta la intencionalitat de les lleis i decrets que s'han anat aprovant, per molts de factors, entre els quals la ignorància o la desídia davant els mètodes que s'empraven. En què bas aquesta afirmació: en aquests moments, tenim una majoria d'escoles i instituts de la part forana no turística que tenen una clientela majoritàriament catalanoparlant, on es fa l'ensenyament majoritàriament en català, i que en aquests centres s'aconsegueix que els alumens en acabar els estudis dominin

..centres amb alumnat majoritàriament no catalanoparlant i que es fa l'ensenyament en llengua catalana, que és la segona llengua. Aquests són els centres on es realitza el sistema d'ensenyament que anomenam immersió.

les dues llengües, compleixen els objectius marcats per la llei.

Per contra, la majoria d'escoles i instituts de les grans ciutats i dels pobles que han tengut un gran desenvolupament turístic, tenen una clientela majoritàriament castellano-parlant, encara que molts siguin fills de gent de la terra o de matrimonis mixtos. També s'ha de dir que aquests centres tenen un nombre molt superior de l'alumnat total de les Illes. En aquests centres no s'aprèn la llengua catalana, a causa del sistema d'ensenyament utilitzat. Amb això, s'ha aconseguit crear dues comunitats lingüístiques: una de minoritària i bilingüe, i, una altra de majoritària i monolingüe.

Per tant, hem de concloure que aquest és un model que té els mateixos efectes que el model de separació.

Si ja hi ha un grup que segueix un model correcte, s'han de solucionar el mètodes d'ensenyament de l'altre grup, i aquest només és pot fer a través del model d'immersió, model que ha estat també feroçment criticat per totes aquelles persones que pretenen que el català no es normalitzi. S'ha de dir que se l'ha criticat com si fos un model de submersió, i s'ha de dir que aquest model existeix i que s'aplica a alguns indrets del món, quan l'escolarització es realitza en llengües colonials i l'escola ignora que la llengua de la institució i la de gran part dels escolars no coincideix. Aquest, el de submersió, va esser el model que vàrem seguir totes les generacions d'aquesta terra que tenim més de trenta anys. En canvi, en el model d'immersió es parteix de la base que entre la llengua del professorat i la de gran part de l'alumnat, hi ha una distància que s'ha d'anar salvant a través de l'estructuració de les tècniques docents i de les estratègies educatives, cosa que s'ha aconseguit a la pràctica a tots els llocs on

aquest mètode s'ha desenvolupat.

Crec que he deixat meridianament clar que el Govern de Progrés, en general, i la Conselleria d'Educació i Cultura, en particular, haurà de fer tot el possible per generalitzar aquest mètode d'ensenyament del català.

Què volem que garanteixi aquest mètode i com es pot comprovar que el nivell d'ús del català podrà millorar, si l'aplicam?

Seguirem l'escala de F. Xavier Vila i Moreno, que també ens servirà per analitzar en qualsevol centre, quina és la situació actual.

L'alumnat que se situa en el nivell 4, és el que parla en català al professorat, als companys catalanoparlants, als companys fills de matrimonis mixtos i als companys castellano-parlants.

L'alumnat que se situa en

Llengua parlada amb cada interlocutor				
	Professorat	Catalanoparlants	Bilingües familiars	Castellanoparlants
4	C	C	C	C
3	C	C	C	E
2	C	C	E	E
1	C	E	E	E
0	E	E	E	E

el nivell 3, és el que només s'adreça en castellà al grup de castellano-parlants.

L'alumnat que se situa en el nivell 2 és el que s'adreça en català només al professorat i al grup de catalanoparlants.

L'alumnat que se situa en el nivell 1 només s'adreça en català al professorat.

L'alumnat que se situa en el nivell 0 s'adreça a tothom, només en castellà.

Que l'alumnat es quedi en el nivell 0, i d'aquests en tenim molts a Palma i zones turístiques, demostra el fracàs de la política lingüística i educativa del Govern del PP, durant llargs anys de caminar pel desert en matèria de normalització lingüística.

Què ha d'aconseguir una

escola i què aconsegueixen les que fan tot l'ensenyament en català, si tenen la majoria d'alumnat catalanoparlant, o les que fan immersió, si tenen la majoria d'alumnat castellano-parlant?

Han d'aconseguir que la majoria de catalanoparlants arribi al nivell 3 i que la majoria de castellano-parlants arribi al nivell 1. I d'aquesta manera, encara és molt dubtós que es pugui frenar la substitució lingüística a nivell social, encara que segurament s'alentirà.

I l'única manera d'aconseguir una vertadera normalització lingüística, és a dir, que es recuperin els àmbits d'ús de la llengua catalana, és que l'escola aconseguís que els catalanoparlants arribassin al nivell 4 i els castellano-parlants als nivells 2 o 3. Però, per aconseguir això, des de l'escola, es necessita que els altres factors educatius: família, companys,

ciutat, facin un gir de 360º, cosa que és molt difícil, així és que ho tenim cruu, que aquest Govern de Progrés té molta tasca assenyalada, i si no volen seguir fent retxes dins l'aigua, s'hauran d'arromangar i començar per posar en marxa la immersió, com a primer procés a l'escola i després, tot un seguit de mesures socials que haurien d'estar planificant.